

sestavlinami geografskega okolja. Številne prvine prirodnega okolja so ovrednotene z matematično-statističnimi metodami in so tudi kartografsko prikazane z diagrami in kartogrami. Avtorji so opravili pomembno delo tudi na področju tipizacije pojavov, rajonizacije in regionalizacije Bolgarije. Domala vsako poglavje je sklenjeno z ustrežno regionalizacijo, kjer pridejo do veljave posamezne pokrajinske značilnosti. Besedilo dopolnjuje 48 tabel, 115 črnobelih skic, diagramov, kartogramov in kart ter 34 fotografij. Ob koncu knjige (str. 489—507) je objavljena literatura, in sicer je razdeljena po temeljnih poglavjih. Kratak povzetek osnovnih značilnosti knjige je napisan v dveh jezikih, v ruščini in angleščini.

Milan Natek

Stephen Trudgill, Limestone Geomorphology. Geomorphology texts 8. Uredil K. M. Clayton. Longman, London in New York. 196 strani. 1985.

Pred nami je že osma knjiga iz znane zbirke geomorfoloških učbenikov. Avtor knjige (Geomorfologija apnenca v dobesednem prevodu), je uspešen geomorfološki publicist z oddelka za geografijo v Sheffieldu. Delo nas še posebej zanima zaradi usmerjenosti v kraško problematiko in bi se zato v prenesenem prevodu lahko glasil naslov tudi Geomorfologija krasa. Knjigo je avtor med drugim posvetil spomenu svojega mentorja E. K. Tratmana, ki je marsikaterega angleškega geografa in jamarja spoznaval s skrivnostmi zahodno irskega in Mendipskega krasa. Tudi podpisani je bil deležen očetovske pozornosti in znanja tega dobrodušnega bristolskega amaterskega speleologa in arheologa.

Trudgillov raziskovalni razvoj in interes se močno zrcalita v njegovi knjigi. V njej se je naslonil na lastne izsledke in na rezultate angloameriških raziskovalcev. Zato pa v sicer bogatem seznamu literature skoraj ni prostora za neangleško literaturo, z izjemo redkih klasičnih del napisanih v nemščini in francoščini. Upoštevanih je tudi nekaj v angleščino prevedenih ruskih razprav, medtem ko druga številna dela iz Evrope, tudi jugoslovanska, niso zastopana.

Kdor bi hotel v Trudgillovi geomorfologiji krasa iskati primere iz vsega sveta, posebno pa iz klasičnih evropskih kraških pokrajin, bo razočaran. Da ne bo pomote, to ni ne regionalna in ne sistematična geomorfologija krasa. Njen poudarek tudi ni v pregledu različnih gledanj na kraški fenomen. Pač pa je v ospredju težnja, da predstavi predvsem sodobne metode in rezultate raziskav o razvoju in nastanku tega reliefa. S tega vidika pa postane knjiga tudi za nas, ki smo vajeni, da nas glede krasa občuduje svet, vsekakor zanimiva. Medtem ko nas v Dinarskem krasu takorekoč slepi velikansko bogastvo oblik in tipov krasa ter njegova obsežna območja, se drugod, še zlasti pa v Veliki Britaniji, ukvarjajo bolj s teoretičnimi, eksperimentalnimi in različnimi merilnimi raziskavami. Iz tega se je rodilo mnogo novih, drugačnih, predvsem pa preciznejših spoznanj, ki so postala uporabna za ves svet.

V knjigi so zlasti izčrpno obravnavani pogoji za zakrasevanje. Celo poglavje je posvečeno tudi drobnim kraškim oblikam, ki so neposreden učinek recentnega kraškega procesa. Knjiga odseva nekoliko drugačen, neklasičen pristop tudi zaradi teoretičnih modelov, številnih skic in diagramov, ki so odlična dopolnitev teksta.

Na podoben način so obdelane kraške jame, čeprav le na 14 straneh. Še najbolj se je moral avtor oddaljiti od svojega koncepta obravnavanja krasa v poglavju o nekaterih najbolj znanih tipih krasa po svetu. Žal je Dinarski kras zelo skromno zastopan in med tekstom le dvakrat zasijeta imeni Cvijića in Roglića. Nesorazmerno velik del knjige je posvečen obalnemu krasu, ki ga je avtor spoznaval predvsem na atolu Aldabra v Indijskem oceanu. Zato je tolikšna pozornost temu tipu krasa kajpak razumljiva.

Trudgillova knjiga je vsekakor nov, pomemben pregled dosežkov v raziskovanju in spoznavanju kraškega fenomena, brez katerega ne bo mogla nobena krasoslovna knjižnica.

Jurij Kunaver

Environmental and Dynamic Geomorphology, Case studies in Hungary, uredil M. Pecs, Akademiai Kiado, Budapest 1985.

Zbornik geografskega raziskovalnega inštituta Madžarske akademije znanosti z naslovom *Environmental and Dynamic Geomorphology* prinaša tokrat 22 člankov. Posvečeni so prvemu mednarodnemu posvetu o geomorfologiji, ki je potekal v Manchesteru septembra 1985. leta.

Zbornik je bolj pester, kot kaže naslov, predstavlja pa problematiko, ki je trenutno v ospredju proučevanja madžarskih geomorfologov. Iz večine člankov je razvidna težnja avtorjev, da bi imelo njihovo proučevanje reliefnih oblik in procesov, ki pri tem sodelujejo, čim večjo aplikativno vrednost. Geomorfološke analize in ocene reliefa so namreč namenjene predvsem planiranju smotrne izrabe zemljišč.

Prvi štirje članki so naravnani teoretsko in metodološko. Govore o nalogah ter metodah pokrajinske geomorfologije, pravzaprav geomorfologije okolja (*environmental geomorphology*), o osnovah in metodah za ocenjevanje ogroženosti okolice Blatnega jezera zaradi erozije, o eksperimentalni geomorfologiji ter o načelu dinamičnega ravnovesja v geomorfologiji.

Druga skupina razprav obravnava soodvisnosti med površjem in drugimi pokrajnotvornimi dejavniki. Posamezne avtorje zanima vpliv topografije na razvoj zasoljenih prsti, na erozijo prsti in odnašanje gnojil ter na energijo direktnega sončnega sevanja. Od drugih se razlikuje članek, v katerem avtor po današnjih in fosilnih meandrih rekonstruira hidrološke in klimatske razmere v holocenu.

V tretjem delu so prispevki, ki obravnavajo vpliv sedimentov na geomorfološke procese in vpliv teh procesov na oblikovanje posebnih sedimentov in reliefnih oblik.

O paleogeografskem razvoju in o njegovih sledovih, ohranjenih v pokopanem, fosilnem reliefu, govorita oba članka četrtega poglavja.

V predzadnjem delu so zbrani sestavki, ki tipizirajo reliefne oblike, procese (usade) in pokrajine ob upoštevanju pokrajinskih in morfografskih značilnosti, rečne mreže ter tektonskih premikov.

Zadnji trije prispevki so namenjeni geomorfološkemu kartiranju aluvialne ravnice, prevladujočim recentnim procesom in ekspoziciji pobočij. Izsledki naj bi služili predvsem kmetijcem.

Marjan Bat

Karstologia (Revue de karstologie et de spéléologie physique de la Fédération Française de Spéléologie et de l'Association Française de Karstologie), št. 6, 2. polletje 1985, str. 1—64.

Pred nami je zadnja številka revije za krasoslovje in fizično speleologijo, ki jo izdajata Francoska speleološka zveza in Francosko krasoslovno združenje.

Njeno jedro sestavlja devet člankov, pet jih obravnava francoski kras, trije kras drugod po svetu, zadnji pa sodi k »planetologiji«, saj ne govori o Zemlji, ampak o Marsu.

»Francoski del« vsebuje prispevke o krasu od visokih gora (Pierre Saint-Martin